

فلسفه حقوق

جلسه هفتم

واقع گرایي قانون

حقوق معنوی

- اختصاص - این مطلب به پروژه توانا مربوط به سازمان E-Collaborative for Civic Education اختصاص دارد و استفاده از آن می بایست با ذکر نام سازمان تهیه کننده انجام شود.
- غیر تجاری - این مطلب برای استفاده های غیر تجاری می باشد و برای هیچ گونه منفعتی بهره برداری نخواهد شد.
- اشتراک - اگر می خواهید هر گونه تغییری در مطلب وارد کنید، شما می توانید حاصل کار را تنها تحت مجوز E-Collaborative for Civic Education منتشر کنید و برای ایجاد بدنه اصلی اطلاعات، این تغییرات را باید با E-Collaborative for Civic Education به اشتراک گذارید.

شکل گیری واقع گرایی قانون

- در انتقاد به پوزیتیویسم قانونی شکل گرفته است.
- در مدل هارت، ساختار دادرسی معقول و منطقی است. در این مدل است که هیئت منصفه گناهکاری را تعیین می کند و قاضی حکم را از روی مواد قانونی تطبیق می دهد.
- در نقد این موضع به واقع گرایی می رسیم که عمدتاً وکلا و کسانی هستند که با قانون سروکار دارند.
- آن ها قانون را حاصل محاکم هم می دانند پس قانون عبارت است از پیش بینی رفتار محاکم.
- در اینجا شخصیت قاضی اهمیت می یابد.
- پس عوامل فراقانونی نقش موثرتری از قانون بر رفتار محاکم دارند.
- قانون عبارت است از هرچه که محاکم می گویند و رفتار می کنند.

019
TAVAANA

www.tavaan.com

قانون: تصمیمات مراجع و مقامات قانونی چرا؟

- قاضی برای صدور حکم علاوه بر قواعد حقوقی (عوامل حقوقی) به عوامل فراحقوقی (اقتصادی، اجتماعی...) نیز متوسل می شود.
- قواعد حقوقی به تنهایی نمی توانند پاسخ دعاوی را بدهند.
- قضات باید به بهترین شیوه های حل و فصل دعا فکر کنند.

صدور حکم

- برای صدور حکم این مراحل باید طی شود:
  - ۱- قاضی واقعیت امر را تشخیص دهد
  - ۲- قاضی تشخیص دهد که این واقعیت و مورد حقوقی مصداق چه مقوله ای است
  - ۳- قاضی بر مبنای شهودات و ظنون تصمیم بگیرد
  - ۴- قاضی به کتاب قانون مراجعه کند و تصمیم خود را توجیه کند
- پس تشخیص حقوقی قاضی، قانون می سازد.
- قاضی از روی عوامل فراقانونی تصمیم می گیرد.

مدعای واقع گرایان قانونی

- ادعای اول: عدم تعیین یا سیال بودن: قانون غالباً سیال و نامتعیین است بنابراین قضات برای حل دعاوی حقوقی لاجرم بر عوامل فراقانونی تکیه می کنند.
- ادعای دوم: قانون به معنای واقعی کلمه عبارت است از آن چه مقامات رسمی نظام حقوقی می گویند و انجام می دهند.

ادعای اول قلب ادعای دوم است و دلیل آن می باشد.

سیالیت یا عدم تعیین

- آموزه سیالیت یا عدم تعیین قانون دو قرائت دارد:
  - عدم تعیین در مقام توجیه: قواعد قانونی را اگر برای توجیه مورد بررسی قرار دهیم به یک جواب نمی رسیم و به چند جواب می رسیم. قاضی بر مبنای شهود خود داور می کند.
  - عدم تعیین در مقام تبیین: قواعد قانونی به تنهایی نمی توانند رای قاضی را تبیین کنند. ما به نتیجه «باید» فقط با اتکا به قواعد قانونی نمی رسیم.

عدم تعیین در ذات قانون نهفته است چرا؟

- تشخیص و اقییات مربوط به یک دوا حقوقی همیشه منجر به نتایج یکسان نمی شود.
- ممکن است قضات مختلف، دعاوی حقوقی مورد بررسی را در طبقات گوناگون جای دهند.
- ممکن است قضات مختلف قوانین مختلفی را بر موارد مورد بررسی تطبیق دهند.
- ممکن است قضات مختلف از اصول واحد نتایج گوناگونی را بگیرند.
- قوانین نیز حاوی ابهام هستند.
- قضات مختلف با استدلال های گوناگون می توانند از قوانین به نتایج گوناگون برسند.

استناد به تصمیمات پیشین

- در برخی نظام های حقوقی، قاضی به تصمیمات قضایی پیشین اتکا می کند.
- طبق آموزه قانون عرفی Common Law:
- دادگاه پایین تر در موارد مشابه باید طبق احکام دادگاه بالاتر در حوزه قضایی خود رای دهد.
- دادگاه پایین تر در موارد مشابه باید احکام دادگاه هم رتبه در حوزه قضایی خود را جدی تلقی کند.
- دادگاه ها باید به احکام دادگاه های حوزه های قضایی دیگر در موارد مشابه نیز نظری داشته باشند.

انتقادات

- طبق این نظر مراجع قضایی چیست؟ به نظر برای پاسخ به این سوال باید به قاعده ای خاص متوسل شد.
- کار قاضی در مواجهه با یک مورد حقوقی واقعی و در مقام تفسیر قانون چیست؟ طبق این نظر کار قاضی در واقع تصمیم گیری و تفسیر نیست.
- طبق این نظر نمی توان میان امور حقوقی و غیر حقوقی تمایز نهاد. (ممکن است این امر از یک قاضی به قاضی دیگر فرق کند و برخی اموری که از سوی یک قاضی حقوقی است از سوی قاضی دیگر حقوقی نباشد و در پرونده بی تاثیر باشد)
- از این امر که در موارد حقوقی دشوار نمی توان به پاسخ واحد رسید نمی توان نتیجه گرفت که در قانون هرج و مرج است.
- حتی با فرض وجود موارد حقوقی مشکل که با قواعد قانونی نتوان به پاسخ رسید، باید توجه داشت که برخی موارد حتی در محکمه هم مطرح نمی شوند و طبق برخی قواعد پاسخ آن ها بدیهی است.

حقوق معنوی

- اختصاص - این مطلب به پروژه توانا مربوط به سازمان E-Collaborative for Civic Education اختصاص دارد و استفاده از آن می بایست با ذکر نام سازمان تهیه کننده انجام شود.
- غیر تجاری - این مطلب برای استفاده های غیر تجاری می باشد و برای هیچ گونه منفعتی بهره برداری نخواهد شد.
- اشتراک - اگر می خواهید هر گونه تغییری در مطلب وارد کنید، شما می توانید حاصل کار را تنها تحت مجوز E-Collaborative for Civic Education منتشر کنید و برای ایجاد بدنه اصلی اطلاعات، این تغییرات را باید با E-Collaborative for Civic Education به اشتراک گذارید.